

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. **3**Fylke: **Buskend**

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: **Tyriskland**Emne: **Bryner**

Bygdelag:

Oppskr. av: **Hauv Johnsrud**

Gard:

(adresse):

TyrisklandG.nr. **72** Br.nr. **26-30**A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. **og andres**

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

1.

SVAR

Her på bygda brukes ikke annet navn på byner end byne. og skulle man byne en eller annen ting var dette å byne. Har ikkig gjort høil engang en kalle det heine. men dette var en utenbygdes mann.

2. Åe brukes mest byner av Runer. Stein da disse gjerne gjør skarpe egg. Men det ^{finns} da byner av natur stein også, men disse synes ikke å vere stellig. Minn. De gamle bruket så ofte om Håkon-å byner. Disse skulle så omframs til å gjøre skarpe egg. Men disse byner kjennes ikke teuger. Hvor disse kom fra vides ikke, men navnet skulle hyde på de var forste. Her på bygda finns ikke natur stein som egner sig til byner så disse må innføres fra andre kander. Det har vært ~~byner~~ og er helt kjipomenor som selger byner.

3. For i lia måtte all eggredskap stipes på rund stein for de kunne

brukes. Nu vilde jeg er ombent all
eggedskap man kjøper på forhånd
opslipet. Der fins nok mindre eggene
som mye bare blir trynt. Men som
regel må de slipet i blund, for ellers
blir det rundt for eggene og da bliver
det dårlig.

4. Gjær har alltid blitt slipp på rundt
blom helt fra den tid man begynte
å legge skål i dem. Har hørt gamle
forselle at for lenge siden kom det
endel gjær her som man kalde
Russergjær. Disse lå det ikke skål
i, så man måtte hamre og trykke
dem for eggene. Det samme var også
hilfede med skyva såpene. Det
ikke lå skål i dem. Før de første slipp
Gjær kom til bygda er ikke ^{godt} å si, men
man må sikker flere hundrede år hit
bake i tid. Tymningen foregikk på den
måte at man lå Gjær på en liten
ambolt eller ^{og} skid, man kalde det
De som bygde Gjær skid for tymningen
og ute på gårdsplassen skid disse
små ambolter og her blev det da
hamret og tenartet omkap. Så snart
Gjær ikke bet lenger måtte den
hamres. At denne metode brukes
brukes enda skulle man neppe tro.
Min svigerinne som under krigen
blev sendt hit Tyskland i fangenskap
kom hit et herredags i Østprøisen
og var der hele sommeren 1943. Her brukte

3
man ikke andre Gær end disse
jerngærene. Om morgenen var der
en krumning og banken uden Lige på
disse Gærene forfalte han. På mit spørgs-
mål om disse bet. var svaret han, at
de bet. da var de a.

5. På de fleste gårde har man for det
meste Sennesteiv som der også
kan hveses på og når man gør dette
kaldes det å Sennu. Men det er helst
mindre eggjern f. eks. Øksers høvel-
hender kuggjern o. l. Skulle man slå
sliblækker og man ikke havde Slepstein
der fraktes man med en Lika kisse
med en bræksel i

6. Det berodde meget hvor god Gær
man havde og at en Krumme holde
den. Blev den sløst hjælp der Lige
å byrne da måtte der slipes. Nu hid-
dags er ikke mange som kan slå
Længt mindre forstår å kunne holde dem
for nu gjør Slåmaskin det meste.
Dengang man var henvist til å bruke
Gæren kun på de store gårde gå både
10 og 15 mann efter hverandre i skårstall
Da måtte man lære å holde Gæren, så
den ikke blev sløst straks. Måtte en gå
ut av Skargangen av den grunn ansåes
det for en skam. Man måtte lære å bære
Gæren i Orser. Så måtte den gå mest på
på "Lye" som man kaldte det (på helene) på
"Skårbojen" (Krumningen) ikke kom ned i bakkun

5

brukes men ikke slykeslikka.
Og brukes kun til finere eggjern.
Tjære er ikke hørt at blir brukt
på slykeslikka her.

14.

Her kalder man det for gær det
mel som kommer fra bryne og slipeskin

15.

Her kjennes ikke at brynesvare er
blitt brukt som noe medikament.

Men har det enkelte skomakere når
de har sluppet opp for skosvare og
ha brukt brynesvare og slyke rundt
kanskene på halvålene.

16.

Joen overlevering, at bryneskin
blir bedere ved å legge i manukue
eller i jorden en tid er ikke hørt
noe om, men sannsynligheten taler
for at en hard bryneskin blir
løsere ved å legge i jorden en tid, og
dårlig har bedere på ved hvesingen

18.

Far sa når han skjøt Gær
med slykeslikka at denne sa
„Det hjelper litt det hjelper litt“

19. Kjennes ikke. Det ønskes
måtte være et „hvi“ når man
spytter på brynet.

20.

Kjennes ikke til noe sådant her